

Razvoj športa u Hrvatskoj

Franjo FRNTIĆ

Zagreb, Trnsko 28

UDK 796.072.2(497.5)796/799(091)

Povodom Drugih svjetskih vojnih igara u Galeriji Zvonimir u Zagrebu, održana je od 3. do 18. kolovoza 1999. godine izložba fotografija iz fundusa Hrvatskog športskog muzeja. Na četrdeset i dvije fotografije vizualno je prikazan razvoj športa u Hrvatskoj, pa je to i naziv izložbe. Uz izložbu su tiskana i dva prospekta, na hrvatskom i na engleskom jeziku. U njima je opisana kratka povijest športa u nas. Autor izložbe, dizajna i teksta prospekta je Zdenko Jajčević, ravnatelj Hrvatskog športskog muzeja.

Prve fotografije sa športskim i tjelovježbenim motivima u Hrvatskoj snimljene su osamdesetih godina prošlog stoljeća. To su snimke članova prvih biciklističkih, veslačkih, skližačkih, streljačkih klubova i tjelovježbene organizacije Hrvatski sokol. Promidžbeni značaj športske fotografije među prvima otkrio je dr. Franjo Bučar, koji je organizirao snimanje Tečaja za učitelje gimnastike u Zagrebu održanom od 1894. do 1896. godine. Kasnije je te fotografije izlagao na međunarodnim izložbama, skupovima i međunarodnim natjecanjima. U hrvatskoj športskoj periodici, športske fotografije prvi su objavili časopisi *Šport* i *Gimnastika*, koji izlaze početkom devedesetih godina prošlog stoljeća. Sve do prvog svjetskog rata športska fotografija tek je registracija događaja. To su mahom statični snimci pojedina i ekipa. Kod snimke športskog događaja, rijetki su fotografi izabrali motive primjerene toj športskoj grani ili športu uopće. Prvi istinski hrvatski športski fotograf bio je Vladimir Susić (1907-1986). On je pomno birao mjesto i trenutak snimanja i nije se ograničavao na praćenje istih športova.

Fotografija je dokument prvorazredne vrijednosti, koja zorno prikazuje razvoj svake društvene djelatnosti, pa tako i športa. Njena poruka često je informativnija od bilo kakvog teksta. Ona nam zorno prikazuje način odvijanja treninga ili natjecanja, suđenje, izgled športskih objekata i njihovu uklopljenost u ambijent grada. Fotografije svjedoče o stalnom usavršavanju opreme i rekvizita. Iz motiva i potpisa ispod izložaka ove izložbe možemo zaključiti brojne činjenice vezane uz entitet i genezu povijesti hrvatskog športa.

Nekoliko fotografija posvećeno je pionirima našega športa. Oni su na svoj trošak nabavljali opremu i rekvizite i zatim propagirali nove športske grane. Tako je Max Leidinger, 1900. godine u Brnu kupio garnituru za dizanje utega i donio je u Zagreb. Zagrebački *all round* športaš Leo Gollob, među prvima je u Zagrebu, dvadesetih godina, posjedovao kajak.

Fotografije koje prikazuju veslanje, gimnastiku i jedrenje, sugeriraju, koliko je duga tradicija tih športova u nas, i kako se malo toga promijenilo u načinu odvijanja natjecanja. Nasuprot njima, automobilizam i zrakoplovstvo su se iz korijena promijenili.

Fotografije prve nogometne utakmice u Zagrebu i prve automobilske utrke za prvenstvo Hrvatske, prije svega su prvorazredan povijesni dokument. Međunarodni teniski susret na Šalati, svjedoči o iznimnoj popularnosti tog športa u međuratnom razdoblju i činjenici da je tenis uz veslanje jedini u to vrijeme postizao međunarodne uspjehe.

Kada promatramo fotografije prvih nastupa u hokeju na ledu i na travi, baseballu, streličarstvu i ragbiju, primjećujemo da se do danas, opći status i popularnost tih športova nije mnogo promijenio. To ne bismo mogli reći za odbojku, rukomet i košarku, koji su počeli djelovati u posve skromnim uvjetima, ali su se poslije, predanim radom, uzdigli do svjetske kvalitete. Nedostatak adekvatnih objekata u Hrvatskoj kočio je razvoj vodenih športova. Dok su drugi europski gradovi imali natkrivene bazene u nas se plivačka i vaterpolska natjecanja održavaju u zabačenim rukavcima i ušćima potoka u Savu. Unatoč nepovoljnim klimatskim uvjetima za razvoj zimskih športova u Hrvatskoj postoji duga tradicija skijanja i klizanja. Tako je na Medvednici podignuta skijaška skakaonica, a u središtu Zagreba uvijek je postojao teren predviđen za eventualno klizalište s prirodnim ledom. Golf i baseball su rijetki športovi u nas, koji su postojali, netragom nestali i zatim se ponovno pojavili. Fotografije s hrvačkih, motociklističkih i biciklističkih natjecanja svjedoče o iznimnoj popularnosti tih športova u međuratnom razdoblju.

I tako od fotografije do fotografije, ova nam izložba otkriva kvalitetu, bogatstvo i ljepotu našeg športa.

"Development of Sports in Croatia"

On the occasion of the 2nd World Military Games the exhibition titled *Development of Sports in Croatia* was organized in Zvonimir Gallery of Zagreb from 3rd to 18th August 1999. Forty-two photographs, taken from the holdings of Croatian Sports Museum, showed the short history of sports and games in Croatia. The visitors could see the first members of cycling, rowing, skating and shooting clubs and the popularity of some sports and games: soccer, lawn tennis, swimming, car races, air sports, winter sports, etc. The exhibition was designed and organized by prof. Zdenko Jajčević, head-master of the Croatian Sports Museum.